

SAMMEN FOR GUDS ANSIKT ...

Ordning for Hovedgudstjenestene i Haugerud kirke

Vedtatt av Menighetsrådet 6.10.2014

Ordningen bygger på og erstatter tidligere grunnordning vedtatt av Haugerud menighetsråd 27.8.2012 og godkjent for tidsrommet fra 1. søndag i adventstiden 2012 og frem til 1. søndag i adventstiden 2014 av Oslo biskop 14.11.2012

DEN NORSKE KIRKE

Østre Aker og Haugerud sokn

INNLEDNING

Denne ordningen gjelder for alle hovedgudstjenester, og er retningsgivende for andre gudstjenester som feires i Haugerud kirke.

Flere gudstjenestetyper i samme ordning

Gudstjenestene kan ha ulik karakter, og dette er tatt hensyn til ved at ordningen mange steder angir varianter, for eksempel for høytidsdager, gudstjenester preget av barns og unges tilstedeværelse, kirkeårstider og lignende. Grunnleggende skilles det mellom

- a) Hovedgudstjenester bestemt av kirkeåret (grønn serie, hvit og rød serie, fiolett serie)
- b) Gudstjenester for små og store
- c) Temagudstjenester

Av teksten fremgår også andre praktiske forhold som menighetsrådet har gjort vedtak om, som bruk av kirkerommet før og etter gudstjenesten, når menigheten skal stå og sitte og hvor tekstlesningens sted er. Noen steder angis «normalt brukes», at noe «kan» gjøres eller lignende. I slike tilfeller er det liturgen som – i overensstemmelse med føringene i denne ordningen – avgjør.

Retningslinjer for gudstjenestetyper

Det vises til Oslo biskops forordning av gudstjenester i Haugerud kirke, brev datert 18.10.2013.

Menighetens helhetsplan gjør rede for målsetningen om et godt og variert gudstjenestetilbud. Dette legges til grunn og her fremheves dette:

1. Det tilstrebes at det feires nattverd i alle hovedgudstjenester.
2. Det tilstrebes at det legges til rette for dåp i alle hovedgudstjenester. Dette samordnes i størst mulig grad med Den Evangelisk Luthersk Eritreiske Kirke I Norges bruk av kirkens lokaler.
3. Siste søndag for skolestart (eller eventuelt en nærliggende søndag) søkes det å få til utegudstjeneste i Trosterudvillaens hage, dette i forbindelse med utdeling av 6-års-bok.
4. Det feires åtte gudstjenester for små og store i løpet av et år. Styrende for disse er også trosopplæringsplanen til Alna samarbeidsenhet (Ellingsrud og Furuset sokn og Østre Aker og Haugerud sokn).
5. Menighetens misjonsprosjekt preger to gudstjenester i året.
6. Diakonens dag markeres i løpet av høstsemesteret. Ellers vil diakonien også prege andre gudstjenester, for eksempel Allehelgensdag og Menneskerettighetssøndagen.

7. For spesielle gudstjenester kan det noen ganger være nødvendig på ett eller flere punkter å fravike ordningen nedenfor. Det kan være jubileer, offisielle besøk, fellesgudstjenester med andre menigheter, gudstjenester på Skjærtorsdag, tredje søndag i adventstiden (A Festival of Nine Lessons and Carols), spesielle temagudstjenester og andre. Disse drøftes i Gudstjenesteutvalget og staben før soknepresten skriver gudstjenestelisten.
8. Skole- og barnehagegudstjenestene til jul orienterer seg etter denne ordningen.
9. Privat fotografering, lyd- og bildeopptak avklares med liturg i forkant av den aktuelle gudstjenesten.

Liturgisk musikk

Den liturgiske musikken følger de gudstjenestetypene som ble nevnt innledningsvis. For detaljene vises til rubrikkene nedenfor.

Forkortelser

L	Liturg
ML	Medliturg
A	Alle
B	Den som bærer dåpsbarnet
DK	Dåpskandidat
N13	Norsk salmebok 2013
S97	Salmer 1997
LM	Liturgisk musikk for Den norske kirke

Praktiske forhold

1. Ved alteret står liturgen og medliturgen(e) vendt mot menigheten.
2. Det tilstrebes bredest mulig rekruttering til oppgaven som medliturg, også barn og unge skal få ha synlige oppgaver.
3. Ved prosesjoner bæres prosesjonskorset først. Det legges vekt på bredest mulig deltakelse. Medliturg(er) og dåpsfølge(r) deltar, så langt det er mulig, i prosesjonene.
4. Medliturgen(e) har sin plass til venstre i koret eller på første stolrad på venstre siden.
5. Ikke-vigslede medliturger bærer normalt pene, sivile klær. I spesielle tilfeller kan liturgiske klær brukes.
6. Kunngjøringer, unntatt slike som er nevnt i den innledende rubrikken til Forbønnsdelen, settes inn i eventuelt program eller plasseres skriftlig og godt synlig umiddelbart etter gudstjenesten. Det åpnes for korte kunngjøringer i Sendelsesdelen.

I. SAMLING

1. Forberedelse

Kirken står åpen 30 minutter før gudstjenesten begynner.

Det gis anledning til å tenne lys eller sitte i stillhet. Ved enkelte anledninger står det forslag til bønn eller meditasjonstekster i gudstjenestens program.

På høytidsdager er det musikk i ca. 10–15 minutter før klokken ringer.

Alt forberedelsesarbeid og øving avsluttes senest 15 minutter før gudstjenesten begynner. L og ML inntar sine plasser eller gjør seg klar til Inngangsprosesjonen før Klokkeringingen starter.

Klokkeringing

Velkomst

ML/L ønsker – fra midt i koret – velkommen og gir kort informasjon om dagens preg og gudstjenesten.

Er det dåp, nevnes dåpsbarnets/dåpsbarnas fulle navn.

Dette avsluttes med:

ML/L La oss være stille for Gud.

Stillhet

Tre bønneslag

2. Inngangssalme (m/prosesjon)

Menigheten står under Inngangssalmen (og prosesjonen).

Det legges til rette for prosesjon på høytidsdager og ved dåp. På høytidsdager og i andre spesielle tilfeller kan det være et eget Preludium – vokalt og/eller instrumentalt – før Inngangssalmen.

Er det prosesjon kan nattverdelementene bæres inn under den og settes på alteret.

3. Inngangsord

Stedet for Inngangsordene er normalt ved alteret.

Er gudstjenesten preget av barns og unges tilstedeværelse (for eksempel ved utdeling av 4-års-bok) og det brukes Dåpspåminnelsen som Samlingsbønn er stedet for disse ved døpefonten.

De to første Inngangsordene kan innledes slik:

L Kjære menighet.

Enten

L Nåde være med dere og fred fra Gud, vår Far, og Herren Jesus Kristus.

eller

L Vår Herre Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den hellige ånds samfunn være med dere alle.

eller (hvis det ikke er dåp)

L I Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn.

eller (hvis det ikke er dåp)

L I Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn: Vår skaper, frigjører og livgiver.

På gudstjenester i adventstiden legges til rette for tenning av adventslys i adventskransen. Dette kan skje her eller i forbindelse med Inngangssalmen.

4. Samlingsbønn

*Normalt brukes denne og **ML** leder Samlingsbønnen fra prekestolen.*

ML La oss be.
Hellige Gud, vi er samlet for ditt ansikt
for å møte din kjærlighet og sannhet.
Send oss din Ånd
og gjør oss åpne for det du vil gi oss.
La ditt ord slå rot i våre hjerter,
så Kristus lever i oss, og vi blir ett i deg
og tjener deg i alle ting.
Gud, vi ber.

A Amen.

Er gudstjenesten preget av barns og unges tilstedeværelse (for eksempel ved utdeling av 4-års-bok), brukes Dåpspåminnelsen (i og med at den inneholder syndsbekjennelse, utelates syndsbekjennelsen ellers i gudstjenesten), stedet for Samlingsbønnen er da ved døpefonten:

L Trofaste Gud, du gir oss nytt liv i den hellige dåp.
Vi blir merket med korsets tegn.

A Vi er dine barn. Forny i dag vår tro og vår kjærlighet.

L øser opp vann tre ganger fra døpefonten.

- ML** Som regnbuen lyser dine løfter, Gud – et tegn på din pakt med hver levende skapning.
- A** Vi kommer til deg med vår takk og vår sang.
Du er vårt håp.
- L** Du kjenner våre liv. Ingenting er skjult for deg.
- A** Vi har gjort imot din vilje, vi bryter dine bud.
Tilgi oss, Gud.
- ML** Du reiste Jesus opp fra graven.
I dåpen reises vi opp til nytt liv med ham.
- A** Som regnbuen lyser dine løfter, Gud – et tegn på din pakt med hver levende skapning.

Ved temagudstjenester kan det brukes en annen egnet Samlingsbønn.

Ved konfirmasjonsgudstjenester brukes denne:

- L** La oss be.
Evige Gud, du har vist din godhet mot oss gjennom slekt etter slekt.
Takk for denne dagen, og for tiden du har gitt oss å dele livet sammen.
Takk for kirken der vi hører til.
Vi ber deg: La oss alltid forbli i din kjærlighet.
- A** Amen.

Dagens bønn brukes normalt som Samlingsbønn på høytidsdager.

5. Kyrie

Normalt brukes denne (grønn serie, også i adventstiden, og ved gudstjenester preget av barn og unges tilstedeværelse): LM 678

På høytidsdager og i fastetiden (hvit, rød og fiolett serie) brukes LM 17.

Ved temagudstjenester kan det brukes en annen egnet utgave av Kyrie.

6. Gloria

Leddene går ut i fastetiden.

Normalt (grønn serie, også i adventstiden) brukes denne: S97 243.

På høytidsdager (hvit og rød serie) brukes LM 124.

Ved gudstjenester preget av barn og unges tilstedeværelse brukes LM 560.

Ved temagudstjenester kan det brukes en annen egnet utgave av Gloria.

II. DÅP

7. Mottakelse til dåp

Ved avslutning av forrige ledd går L til døpefonten. Under dåpen er døpefonten Ls sted.

Inngangssord

L I Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn.

Ved dåp av barn:

L Med takk og glede tar menigheten imot barnet/barna som i dag skal bli døpt i Guds hus.

Ved dåp av større barn, unge eller voksne:

L Med takk og glede tar menigheten imot deg/dere som i dag er kommet til Guds hus for å bli døpt.
Gud har gitt oss livet og skapt oss til fellesskap med seg. Etter sitt ord og løfte tar Gud imot oss i dåpen og frelser oss fra synd og død. Vi forenes med Jesus Kristus til et nytt liv og innlemmes i den kristne kirke.
For så høyt har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv.
(Joh 3, 16)

Her kan L eventuelt si noe kortfattet om den aktuelle dåpshandling.

Dåpssalme

Dåpssalmen kan synges her. Salmen kan også deles opp ved flere dåp, slik at det synges et eller flere vers mellom hver dåp og et eller flere vers til avslutning.

Tekstlesning

Teksten leses gjerne av en fra dåpsfølget, av ML eller L.

L La oss høre hvor vennlig Jesus tar imot barna og åpner Guds rike for oss:
ML/L De bar små barn til Jesus for at han skulle røre ved dem, men disiplene viste dem bort. Da Jesus så det, ble han sint og sa til dem: «La de små barna komme til meg, og hindre dem ikke! For Guds rike tilhører slike som dem. Sannelig, jeg sier dere: Den som ikke tar imot Guds rike slik som et lite barn, skal ikke komme inn i det.» Og han tok dem inn til seg, la hendene på dem og velsignet dem.
(Mark 10, 13–16)

Ved dåp av større barn, unge eller voksne kan denne teksten eventuelt erstattes med denne:

L Apostelen Paulus sier om dåpen:

ML/L Det ble åpenbart hvor god vår Gud og frelser er, og at han elsker menneskene: Han frelste oss, ikke på grunn av våre rettferdige gjerninger, men fordi han er barmhjertig. Han frelste oss ved det badet som gjenføder og fornyer ved Den hellige ånd, som han så rikelig har øst ut over oss ved Jesus Kristus, vår frelser, så vi skulle bli rettferdige ved hans nåde og bli arvinger til det evige liv, som er vårt håp.
(Tit 3, 4–7)

eller

L Jesus sier at vi blir født på ny i dåpen:

ML/L Det var en mann som het Nikodemus. Han var fariseer og en av jødernes rådsherrer. Han kom til Jesus om natten og sa: «Rabbi, vi vet at du er en lærer som er kommet fra Gud. For ingen kan gjøre de tegnene du gjør, uten at Gud er med ham.» Jesus svarte: «Sannelig, sannelig, jeg sier deg: Den som ikke blir født på ny, kan ikke se Guds rike.» «Hvordan kan en som er gammel, bli født?» sa Nikodemus. «Kan noen komme inn i mors liv igjen og bli født for andre gang?» Jesus svarte: «Sannelig, sannelig, jeg sier deg: Den som ikke blir født av vann og Ånd, kan ikke komme inn i Guds rike.»
(Joh 3, 1–5)

Takkebønn

Takkebønnen bes gjerne av en i dåpsfølget, av ML eller L.

L La oss takke og be:

Enten

ML Evige Gud, du har skapt oss i ditt bilde og i dåpen kaller du oss ved navn.
Vi takker deg for NN/dette barnet/disse barna/dem, som skal døpes i dag.
Hold din vernende hånd over henne/ham/dem.
Gi kjærlighet og visdom til alle som har del i ansvaret og omsorgen for henne/ham/dem.

A Amen.

eller

- ML** Barmhjertige Gud,
vi takker deg for livets store under
og for NN/dette barnet/disse barna/dem, som skal døpes i dag.
Takk for at du i dåpen
gir oss et hjem i din kirke på jorden.
Bevar henne/ham/dem i din omsorg
og gi henne/ham/dem fremtid og håp.
Gud, hør vår bønn.
- A** Amen.

Ordet om dåpen og troen

- L** La oss høre vår Herre Jesu Kristi ord om dåpen og troen:
ML/L Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til
disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem
å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil
verdens ende.
(Matt 28, 18–20)

Forsakelsen og troen

Ved dåp av barn:

- L** La oss sammen bekjenne forsakelsen og troen, som vi døper våre barn til:

Ved dåp av større barn, ungdom eller voksne:

- L** Vil du sammen med denne menigheten bekjenne forsakelsen og troen, som du
døpes til?
DK Ja.

Menigheten reiser seg og fremsier:

- A** Jeg forsaker djevelen og alle hans gjerninger og alt hans vesen.

Jeg tror på Gud Fader, den allmektige,
himmelens og jordens skaper.

Jeg tror på Jesus Kristus,
Guds enbårne Sønn, vår Herre,
som ble unnfanget ved Den hellige ånd,
født av jomfru Maria,
pint under Pontius Pilatus,
korsfestet, død og begravet,
fór ned til dødsriket,

stod opp fra de døde tredje dag,
fór opp til himmelen,
sitter ved Guds, den allmektige Faders høyre hånd,
skal derfra komme igjen
for å dømme levende og døde.

Jeg tror på Den hellige ånd,
en hellig, allmenn kirke,
de helliges samfunn,
syndenes forlatelse,
legemets oppstandelse
og det evige liv.
Amen.

Menigheten setter seg.

8. Dåpen

Bønn ved døpefonten

Vannet helles i døpefonten.

Enten

L Herre Jesus Kristus, takk for dåpens vann, som ved ditt ord er en nådens kilde. I dåpen frir du oss fra syndens og dødens lov og forener oss med deg i den seier du vant ved din død og oppstandelse. Gi henne/ham/dem som døpes, nytt liv ved din hellige Ånd.

eller

L Evige Gud, takk for at du tar imot oss i den hellige dåp. I dåpens vann renser du oss ved ditt ord fra all synd og forener oss med den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus. I troen på ditt ord og løfte ber vi: La den nye fødsel skje ved din skapende Ånd.

eller

L Evige Gud, vi takker deg for frelsen i den hellige dåp, der du frir oss fra mørkets makt og gjør oss til lysets barn. Send din Ånd, så hun/han/de som døpes, reises opp fra dåpens vann til det nye livet med Jesus Kristus, vår Herre.

Dåpshandlingen

Er det flere dåp kan det synges et vers fra en egnet salme mellom hver dåps.

Ved dåp av barn:

- L Hva heter barnet?
B NN
L Vil dere at NN skal døpes til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og oppdras til et liv i den kristne forsakelse og tro?
B Ja.

Ved dåp av større barn, ungdom eller voksne:

- L Hva heter du?
DK NN
L NN, vil du bli døpt til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og leve i den kristne forsakelse og tro?
DK Ja.

Likt for alle er det følgende:

- L Gud bevare din utgang og din inngang fra nå og til evig tid.
Jeg tegner deg med det hellige korsets tegn til vitnesbyrd om at du skal tilhøre den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus og tro på ham.
NN, etter vår Herre Jesu Kristi ord og befaling døper jeg deg til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn.
Den allmektige Gud har nå gitt deg sin hellige Ånd, gjort deg til sitt barn og tatt deg inn i sin troende menighet. Gud styrke deg med sin nåde til det evige liv.
Fred være med deg.

Presentasjon

Enten

- L Dette er NN, som er døpt inn i Kristi kirke og vår menighet.

eller

- L Dette er NN, vår søster/bror i Kristus.

Dåpslys

Dåpslyset tennes fra påskelyset.

- L Jesus sier: «Jeg er verdens lys. Den som følger meg, skal ikke vandre i mørket, men ha livets lys.»
(Joh 8, 12)
NN, dette lys er tent for deg.

Dåpslyset/dåpslysene settes i en lysestake og brenner til gudstjenesten er avsluttet.

9. Livet i dåpen

Er det en dåp, kan rekkefølgen innenfor leddet snus, slik at L først henvender seg til foreldrene og fadderne og så til menigheten.

L Kjære menighet. Gjennom dåpen setter Gud oss inn i sin verdensvide kirke og gir oss del i Jesu kall og oppdrag. La oss stå sammen i vitnesbyrd og tjeneste, inntil dagen kommer da alt det skapte skal bli forløst ved vår frelser, Jesus Kristus.

Ved dåp av barn:

L Vil foreldre og faddere reise seg.

Foreldere og faddere reiser seg.

L Dere er vitner om at NN/disse barna er døpt med den kristne dåp. Sammen med vår menighet og hele kirken har dere fått del i et hellig ansvar: Å vise omsorg for henne/ham/dem, be for henne/ham/dem, lære henne/ham/dem selv å be og hjelpe henne/ham/dem til å bruke Guds ord og delta i den hellige nattverd, så hun/han/de kan leve og vokse i den kristne tro.

Foreldre og faddere setter seg.

Ved dåp av større barn, ungdom eller voksne:

L Vil (foreldre og) faddere reise seg.

Foreldre og faddere reiser seg.

L Dere er vitner om at NN/disse er døpt med den kristne dåp. Sammen med vår menighet og hele kirken har dere fått del i et hellig ansvar: Å vise omsorg for henne/ham/dem, be for henne/ham/dem, og hjelpe henne/ham/dem til å bruke Guds ord og delta i den hellige nattverd, så hun/han/de kan leve og vokse i den kristne tro.

Foreldre og faddere setter seg.

Fadervår

Dersom det er nattverd, kan Fadervår utelates her. Brukes den i gudstjenester med nattverd, fremsies Fadervår her (og synges under nattverden).

L La oss sammen be den bønnen Jesus har lært oss:
A Vår Far i himmelen!
La navnet ditt helliges.
La riket ditt komme.

La viljen din skje på jorden slik som i himmelen.
Gi oss i dag vårt daglige brød,
og tilgi oss vår skyld,
slik også vi tilgir våre skyldnere.
Og la oss ikke komme i fristelse,
men frels oss fra det onde.
For riket er ditt og makten og æren i evighet.
Amen.

Lovprisning

- L** Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i sin rike miskunn har født oss på ny til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde!
(1. Pet 1, 3)

III. ORDET

Normalt leses tre tekster. Den første fra Det gamle testamentet, den andre fra Det nye testamentet utenom evangeliene og den tredje fra et av evangeliene. Er gudstjenesten preget av barns og unges tilstedeværelse kan det være to lesninger eller en lesning, da fra et av evangeliene.

Stedet for Første og Andre Lesning er prekestolen.

Menigheten sitter under Første og Andre Lesning og reiser seg til Evangeliet.

Prekenen holdes normalt over evangelieteksten. Er en av de andre tekstene satt opp som prekentekst, leses denne av predikanten i forbindelse med prekenen. Dette gjelder også om fortellingsteksten er prekentekst.

I prekenen kan det legges inn aktualiserende, dramatiserende eller aktiviserende ledd og deler eller hele preken kan legges opp som samtale, det kan være kort innslag i form av intervju, fortelling eller vitnesbyrd.

10. Første Lesning

- ML** La oss høre Herrens ord.
Det står skrevet [...]
[...]
Slik lyder Herrens ord.

11. Bibelsk Salme/Kort Salme

12. Andre Lesning

- ML** Det står skrevet [...]
[...]
Slik lyder Herrens ord.

13. Evangelium

*Evangelielesningen innledes med Hallelujavers (N13 977.6). Under verset går **L/ML** til prekestolen, tar Tekstboken ned inn i midtgangen og leser derfra. Dette kan ledsages av en enkel lysprosesjon hvor lysene hentes i lysestaken ved døpefonten. To lys hentes (av to **ML**) og tennes ved påskelyset, bæres ved siden av Tekstboken og settes tilbake i lysestaken etter endt lesning.*

Menigheten reiser seg til Hallelujaverset, står under det, under Evangelielesningen og under det avsluttende Hallelujaverset.

Hallelujavers (N13 977.6)

Evangelium

L/ML Det står skrevet i evangeliet etter [...].
[...]
Slik lyder det hellige evangelium.

Hallelujavers (N13 977.6)

*Under det avsluttende Hallelujaverset tar **L/ML** Tekstboken tilbake til prekestolen og – om det har vært en enkel lysprosesjon – lysene settes inn i lysestaken ved døpefonten. Menigheten setter seg.*

14. Preken

Det kan legges til rette for stillhet eller meditativ musikk etter Prekenen.

15. Trosbekjennelse

Dersom det er dåp, faller Trosbekjennelsen bort her. Unntaket er høytidsdagene. Da brukes Nikenum også i tilfeller hvor det har vært dåp (se nedenfor).

***L** leder leddet fra alteret. **L** avgjør om den synges (N13 978.1/LM 26).*

Normalt brukes denne:

L La oss bekjenne vår hellige tro.

Menigheten reiser seg og fremsier/synger:

A Jeg tror på Gud Fader, den allmektige,
himmelens og jordens skaper.

Jeg tror på Jesus Kristus,
Guds enbårne Sønn, vår Herre,
som ble unnfanget ved Den hellige ånd,
født av jomfru Maria,
pint under Pontius Pilatus,
korsfestet, død og begravet,

fór ned til dødsriket,
stod opp fra de døde tredje dag,
fór opp til himmelen,
sitter ved Guds, den allmektige Faders høyre hånd,
skal derfra komme igjen
for å dømme levende og døde.

Jeg tror på Den hellige ånd,
en hellig, allmenn kirke,
de helliges samfunn,
syndenes forlatelse,
legemets oppstandelse
og det evige liv.
Amen.

Menigheten setter seg.

eller

På høytidsdager brukes denne, også om det har vært dåp. L avgjør om den skal synges (N13 979.1/LM 34):

L La oss bekjenne vår hellige tro.

Menigheten reiser seg og fremsier/synger – og om den synges, se oppdeling mellom ML og A i N13 979.1:

A Vi tror på én Gud,
den allmektige Far,
som har skapt himmel og jord,
alt synlig og usynlig.

Vi tror på én Herre, Jesus Kristus,
Guds enbårne Sønn,
født av Faderen før alle tider,
Gud av Gud, lys av lys,
sann Gud av sann Gud,
født, ikke skapt,
av samme vesen som Faderen.
Ved ham er alt blitt skapt.
For oss mennesker og til vår frelse
steg han ned fra himmelen,
og ved Den hellige ånd og av jomfru Maria
ble han menneske av kjøtt og blod.
Han ble korsfestet for oss under Pontius Pilatus,
led og ble begravet,
oppstod den tredje dag etter Skriftene

og fór opp til himmelen,
sitter ved Faderens høyre hånd,
skal komme igjen i herlighet
for å dømme levende og døde,
og hans rike skal være uten ende.

Vi tror på Den hellige ånd,
som er Herre og gjør levende,
som utgår fra Faderen og Sønnen,
tilbes og æres sammen med Faderen og Sønnen,
og som har talt gjennom profetene.
Vi tror på én hellig, allmenn og apostolisk kirke.
Vi bekjenner én dåp til syndenes forlatelse
og venter de dødes oppstandelse
og et liv i den kommende verden.
Amen.

Menigheten setter seg.

Ved temagudstjenester kan det brukes en annen egnet trosbekjennelse.

16. Salme

*Salmen kan falle bort dersom Trosbekjennelsen synges.
Salmen kan erstattes av vokal- og/eller instrumentalmusikk.*

IV. FORBØNN

I innledningen til Forbønnsdelen kan det ved spesielle anledninger åpnes for noen kunngjøringer. Disse bør være av en slik karakter at det er naturlig å følge dem opp i forbønnen. Det kan være presentasjon av nye medarbeidere, et spesielt prosjekt eller lignende. Her er det mulighet for å involvere flere. Også utdeling av for eksempel 4-årsbok kan legges inn her.

Stedet for Syndsbekjennelsen, Forbønnen for kirken og verden og Vi minnes de døde og ber for de sørgende er enten ved alteret eller ved døpefonten. I følge ordningen er det mulighet for at L, så fremt vedkommende ikke er involvert i gjennomføringen av de to sistnevnte leddene, sitter på plassen sin i koret.

I fastetiden leder L Syndsbekjennelsen og Forbønnen for kirken og verden (Litaniet (N13 980.1/LM 73)) fra alteret, se nedenfor.

17. Syndsbekjennelse

Normalt brukes denne:

- L** Vår Herre Jesus Kristus sier:
Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din forstand. Dette er det største og første bud.
Men det andre er like stort: Du skal elske din neste som deg selv.
(Matt 22, 37–39)
La oss bøye oss for Gud og be om tilgivelse.
- A** Gud, du kjenner og elsker oss alle.
Vi har gjort deg imot.
Vi har glemt deg og det du vil vi skal gjøre.
Vi har tenkt mer på oss selv enn på andre.
Tilgi oss for Jesu skyld.

Eller

- A** Gud vær meg nådig!
Jeg har syndet mot deg og sviktet min neste
- med tanker og ord,
med det jeg har gjort
og med det jeg har forsømt.
Tilgi meg min synd for Jesu Kristi skyld.
Skap i meg et rent hjerte,
og gi meg kraft til nytt liv ved din hellige Ånd.

L avgjør løftesord. Det anbefales at det følgende normalt brukes:

- L** Så høy som himmelen er over jorden,
så veldig er Herrens miskunn over dem som frykter ham.
Så langt som øst er fra vest,
tar han syndene våre bort fra oss.
(Sal 103, 11–12)

I fastetiden og på Bots- og bønnedagen brukes denne syndsbekjennelsen – uten innledning og løftesord:

- L** La oss bøye oss for Gud og bekjenne våre synder.
- A** Vær meg nådig, Gud, i din kjærlighet,
stryk ut mitt lovbrudd i din store barmhjertighet!
Vask meg ren for skyld, og rens meg for min synd!
Se, du gleder deg over sannhet i mitt indre,
du lærer meg visdom i det skjulte.
Gud, skap i meg et rent hjerte,
gi meg en ny og stødig ånd!
(Sal 51, 3–4.8.12)

18. Forbønn for kirken og verden

Normalt brukes denne:

Det velges tre til seks bønneemner og disse blir utformet etter følgende modell, hvor det første bønneemnet innledes slik:

ML/L La oss be for kirken og verden.
Vi tenner et lys for [...].

De andre bønneemnene innledes slik:

ML/L Vi tenner et lys for [...].

Det tennes et lys på lysestaken med bønnelysene.

ML/L Vi takker/ber for/ber om [...].

[...]

Gud, vi ber.

A [...]

Det er også mulig å sløyfe innledningene til hvert bønneemne og så tenne et lys mens det bes.

Som menighetssvar brukes enten N13 976.7 eller LM 715.

I situasjoner hvor det ikke var mulig å skrive en forbønn etter denne modellen, er stedet for Syndsbekjennelsen og Forbønnen for kirken og verden ved alteret. Det kan da brukes Fredslitaniet (N13 982.1/LM 47) eller det brukes en av de formulerte forbønner, her vises Forbønn 2:

L/ML Allmektige, evige Gud, vi takker deg og priser ditt hellige navn,
for du er god og din barmhjertighet tar aldri slutt.

Vi ber for den verdensvide kirke.

Gi enhet mellom alle troende.

La evangeliet ha fremgang i alle land.

Se i nåde til det folk som du ga

dine løfter i den gamle pakt.

Styrk forkynnere og misjonærer

og alle som strider troens gode strid.

Hold oss fast i din sannhet.

Det ber vi deg om, Gud.

A [...]

L/ML Vi ber for menigheten vår.

Gi oss mot og vilje til å tjene deg.

Styrk oss gjennom Ordet og sakramentene,

så vi får kraft og vilje til å stå sammen mot onde krefter.

Kall konfirmantene våre til et liv

i tro og tjeneste.
Led oss ved ditt ord og din visdom.
Det ber vi deg om, Gud.

A [...]

L/ML Vi ber for mennesker som har det vondt,
for syke og ensomme,
for hjemløse,
for flyktninger og krigsofre,
for alle som lider urett og er undertrykt,
og for dem som nylig er kommet til landet vårt.
Hjelp oss å verne om menneskets verd
fra livets begynnelse til livets slutt,
det ber vi deg om Gud.

A [...]

L/ML Vi ber for verden.
Bevar alle jordens folk fra flom og tørke
og velsign oss med godt og tjenlig vær.
Gi oss vilje til å ta vare på jorden du har gitt oss.
Gi fred og frihet for folk og nasjoner,
rettferdighet i samfunn og arbeidsliv,
velsignelse over arbeidet vårt,
og evne og vilje til å dele på en rettferdig måte.
Gi oss din fred.
Det ber vi deg om, Gud.

A [...]

*I fastetiden og på Bots- og bønnedagen brukes Litaniet (N13 980.1/LM 73). Denne ledes av L og stedet for dette er ved alteret.
Litaniet avsluttes med Fastekollekten:*

L Vi takker deg, Gud, vår Far,
du som har gitt oss din enbårne Sønn, Jesus Kristus,
for at hver den som tror på ham,
ikke skal gå fortapt, men ha evig liv.
Vi takker deg, Jesus Kristus,
du som har båret våre synder på ditt hellige legeme
og slettet ut vår skyld med ditt blod.
Vi takker deg, hellige Ånd,
du som gir oss denne tro i våre hjerter
at Jesus Kristus er vår eneste redning og frelse.
Gud, gi oss din nåde, så vi fullt og fast tror
at alle våre synder er tilgitt for Jesu Kristi lidelse og døds skyld.
Styrk oss ved din hellige Ånd, så vi daglig motstår
synd og fristelser og alltid holder oss nær til Jesus,
inntil vi ser ham ansikt til ansikt.
Vi ber i Jesu Kristi navn.

A Amen.

Er det verken dåp eller nattverd, avsluttes forbønnen med Fadervår. L avgjør om det synges (N13 985.1)):

A Vår Far i himmelen!
La navnet ditt helliges.
La riket ditt komme.
La viljen din skje på jorden slik som i himmelen.
Gi oss i dag vårt daglige brød,
og tilgi oss vår skyld,
slik også vi tilgir våre skyldnere.
Og la oss ikke komme i fristelse,
men frels oss fra det onde.
For riket er ditt og makten og æren i evighet.
Amen.

19. Vi minnes de døde og ber for de sørgende

I fastetiden og ved situasjoner hvor L leder Syndsbekjennelsen og Forbønnen for kirken og verden ledes dette leddet enten av L ved alteret eller av ML som da har sin plass i koret, i nærheten til prekestolen.

ML/L Vi minnes den/dem i vår menighet det er holdt gravferd for siden sist vi var samlet.

*Menigheten reiser seg.
Navnet/navnene til de(n) avdøde leses opp.
Kort stillhet.*

ML/L Nå er livet gjemt hos Gud.
Vi overgir alt til ham.
Håpet er tent i liv og død.
Ingen er glemt av Gud.
(N13 872, 5)

*Menigheten setter seg.
Dersom det ikke er nattverd, følger her:*

Menighetens takkoffer

*Under musikk tas opp offeret i stolradene og L går til alteret.
Offeret bæres frem til alteret.
Dette avsluttes med følgende bønn, mens L og ML står ved alteret:*

L Velsignet er du, Gud.
Din er jorden og alt som fyller den. Av ditt eget gir vi deg tilbake.
A Ta imot oss og våre gaver i Jesu navn.
Amen.

V. NATTVERD

20. Forberedelse av måltidet

Salme og menighetens takkoffer

Under Salmen tas opp offeret i stolradene og L går til alteret.

Offeret bæres frem til alteret.

Dette avsluttes med følgende bønn, mens L og ML står ved alteret:

- L** Velsignet er du, Gud.
Din er jorden og alt som fyller den. Av ditt eget gir vi deg tilbake.
Foren din kirke av alle folkeslag og tungemål.
Likesom kornet er blitt ett i brødet og druene i vinen, så gjør oss til ett med hverandre og med Herren Jesus Kristus.
- A** Ta imot oss og våre gaver i Jesu navn.
Amen.

Normalt brukes denne ordningen. L avgjør valg av nattverdbønn, her vises ordningen med Nattverdbønn B (som er uten kirkeårsprefasjon).

Det er ønskelig med bruk av ML under nattverden. Hvor store deler av liturgien ML bidrar ved, avgjøres i hvert enkelt tilfelle av L.

21. Takksigelse og bønn

Hilsen – Prefasjonsdialog (LM 91)

Innledende lovprisning – Prefasjon

- L** Vi takker deg, hellige Gud, ved din Sønn Jesus Kristus.
Han er det evige Ord, og ved dette Ord skapte du alt.
Da tiden var inne, sendte du ham til verden som frelser og befrier.
For dette priser vi deg, sammen med alle dine hellige i himmelen og på jorden:

Hellig – Sanctus

Normalt (grønn serie, i adventstiden og ved gudstjenester preget av barn og unges tilstedeværelse) brukes denne: LM 718.

På høytidsdager og i fastetiden (hvit, rød og fiolett serie) brukes LM 93.

Ved temagudstjenester kan det brukes en annen egnet utgave av Sanctus.

Nattverdbønn med innstiftelsesordene – Verba

L Vi lover deg Gud, og takker deg for din Sønn Jesus Kristus.
Ved Åndens kraft ble han født av jomfru Maria,
han levde under samme kår som oss
og endte sitt liv da han strakte sine hender ut på korsets tre.
Slik tilintetgjorde han døden, brøt ondskapens lenker
og åpenbarte for oss legemets oppstandelse.
Derfor minnes vi hans død og oppstandelse
når vi bringer fram for deg disse gaver.
Vi ber deg: Send din hellige Ånd over dem,
så de for oss blir livets brød og frelsens kalk.
Vår Herre Jesus Kristus, i den natt da han ble forrådt, tok han et brød, takket,
brøt det, gav disiplene og sa: Ta imot og spis! Dette er min kropp som gis for
dere. Gjør dette til minne om meg.
Likeså tok han kalken etter måltidet, takket, ga dem og sa: Drikk alle av den.
Denne kalk er den nye pakt i mitt blod som utøses for dere så syndene blir
tilgitt. Gjør dette så ofte som dere drikker det, til minne om meg.
La alle som får del i brødet og vinen, forenes til ett. Fyll oss med din hellige Ånd
og grunnfest oss i sannheten, så vi kan prise deg og leve til din ære.

Fadervår

Har Fadervår blitt bedt under dåpen, kan den brukes ved å synges her (N13 985.1)

22. Nattverdmåltidet

Fredshilsen

L Guds fred være med dere.
A Guds fred være med deg.

Du Guds Lam – Agnus Dei

Normalt brukes denne: LM 116.

Ved gudstjenester preget av barn og unges tilstedeværelse brukes LM 564.

Ved temagudstjenester kan det brukes en annen egnet utgave av Agnus Dei.

Utdeling

*Utdelingen skjer normalt i form av kontinuerlig utdeling med kneling ved alterringen.
Det tas med særkalk fra bord i midtgangen.*

*Utdelingen kan også skje stående med intinksjon, da fra midten i koret, ved foten av
trappen.*

Før utdelingen:

L Kom, for alt er gjort ferdig.

Under utdelingen:

L Dette er Jesu legeme.

ML Dette er Jesu blod.

*Etter utdelingen går **ML** til sin plass (om vedkommende ikke er med under Takkebønnen) og **L** til alteret:*

L Den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus har nå gitt oss sitt hellige legeme og blod som han gav til soning for alle våre synder.

A Han styrke oss og holde oss oppe i en sann tro til det evige liv.

L Fred være med dere.

*Er gudstjenesten preget av barns og unges tilstedeværelse, eller også ved spesielle temagudstjenester, kan det brukes følgende forkortede ordning. **L** avgjør valg av nattverdbønn, her vises den kortest mulige ordningen. Musikken til de liturgiske leddene følger valget ovenfor.*

21. Takksigelse og bønn

Hilsen – Prefasjonsdialog (LM 91)

Hellig – Sanctus

Se ovenfor.

Nattverdbønn med innstiftelsesordene – Verba

L Vi lovsynger deg, Gud, himmelens og jordens skaper.
Du omslutter oss med kjærlighet og omsorg.
Takk for frelsen du har gitt oss gjennom Jesus Kristus.
Vi ber deg: Send din Ånd over oss og dine gaver.
Vår Herre Jesus Kristus, i den natt da han ble forrådt, tok han et brød, takket, brøt det, gav disiplene og sa: Ta imot og spis! Dette er min kropp som gis for dere. Gjør dette til minne om meg.
Likeså tok han kalken etter måltidet, takket, ga dem og sa: Drikk alle av den. Denne kalk er den nye pakt i mitt blod som utøses for dere så syndene blir tilgitt. Gjør dette så ofte som dere drikker det, til minne om meg.

Fadervår

Se ovenfor.

22. Nattverdmåltidet

Fredshilsen

- L** Guds fred være med dere.
A Guds fred være med deg.

Utdeling

Utdelingen skjer normalt i form av kontinuerlig utdeling med kneling ved alterringen. Det tas med særkalk fra bord i midtgangen.

Utdelingen kan også skje stående med intinksjon, da fra midten i koret, ved foten av trappen.

Før utdelingen:

- L** Kom, for alt er gjort ferdig.

Under utdelingen:

- L** Dette er Jesu legeme.
ML Dette er Jesu blod.

Under utdelingen kan det legges til rette for vokal- eller instrumentalmusikk og/eller for menighetssang.

*Etter utdelingen går **ML** til sin plass (om vedkommende ikke er med under Takkebønnen) og **L** til alteret:*

- L** Den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus har nå gitt oss sitt hellige legeme og blod som han gav til soning for alle våre synder.
A Han styrke oss og holde oss oppe i en sann tro til det evige liv.
L Fred være med dere.

23. Måltidets avslutning

Takkebønn

*Ved temagudstjenester kan det brukes en annen egnet takkebønn. Ellers velger **L** blant disse:*

Enten

L/ML Vi takker deg, nådige Gud, du som gjennom brødet og vinen har gitt oss del i Jesu Kristi seierrike død og oppstandelse.

A Styrk oss ved din Ånd til vitnesbyrd og tjeneste i verden.
Amen.

eller

L/ML Vi takker deg, himmelske Far, for dine velsignende gaver. Vi ber deg at du ved disse gaver vil bevare oss i troen på deg, forene oss i din kjærlighet og stadfeste i oss håpet om det evige liv, for Jesu Kristi skyld.
Amen.

eller

L/ML Trofaste Gud,
du som i dåpen har gitt oss barnekar
og gjort oss til arvinger i ditt rike.
Vi takker deg for dette måltidet,
hvor du har gitt oss syndenes forlatelse
og fornyet oss i troen på dine løfter.

A Styrk oss ved din Ånd til vitnesbyrd og tjeneste i verden.
Amen.

eller

L/ML Vi takker deg, visdommens Gud, for ditt måltids dype hemmelighet:
Brødet vi har brutt, er ett. Din Sønn har gitt sitt liv for én verden og én menneskehet.

A Vi ber deg: Hjelp oss å høre det rop du har hørt, å se den nød du har sett og å elske vår neste som oss selv.
Amen.

Brød og vin dekkes til.

VI. SENDELSE

24. Salme

Menigheten står under Salmen og Velsignelsen.

25. Velsignelsen

Normalt brukes formen «Benedicamus» (LM 118).

I fastetiden brukes formen «Salutatio» (LM 118).

3x3 Bønneslag

26. Postludium

Normalt sitter menigheten under Postludiet.

27. Utsendelse

Før selve Utsendelsen kan det legges inn korte kunngjøringer i form av invitasjon til noe som skjer rett etter gudstjenesten eller korte hilsener ved eller til spesielle gjester.

Normalt anbefales å bruke denne:

L/ML La oss gå i fred,
A i Jesu Kristi navn.

Ved temagudstjenester og på høytidsdager kan det benyttes egnede bibelord til å understreke dagens preg eller egne utsendelsesord.

Det legges til rette for prosesjon på høytidsdager og ved dåp, menigheten følger da etter prosesjonen. Utsendelsen vil da komme før Postludiet.

DAGENS KUNNGJØRINGER

I dag

Vi takker for gaven til X som ble gitt forrige søndag.

I dag tas det opp offer til X. Offeret tas opp under Forberedelsen av måltidet, under salmen. Vi takker for alle bidrag.

Etter gudstjenesten er alle invitert til en enkel kirkekaffe.

Mandag, X

Arrangement
Klokkeslett
Sted
Informasjon

Tirsdag, X

Arrangement
Klokkeslett
Sted
Informasjon

Onsdag, X

Arrangement
Klokkeslett
Sted
Informasjon

Torsdag, X

Arrangement
Klokkeslett
Sted
Informasjon

Fredag, X

Arrangement
Klokkeslett
Sted
Informasjon

Lørdag, X

Arrangement
Klokkeslett
Sted
Informasjon

Søndag, X

Arrangement
Klokkeslett
Sted
Informasjon

www.oslo.kirken.no/oah